

Bancs de dades, les noves biblioteques

Seixanta escriptors catalans s'han comprat un ordinador. Renou i embolics. La Generalitat ha inaugurat un Centre de Terminologia per a la Llengua Catalana totalment informatitzat. Són nous temps per a la cultura.

Magda Bertran

«Un munt de diaris està sobre la taula del periodista». Un company se'n riu, mentre la mestressa de la casa confessa que detesta el paper de diari. «S'ha acabat l'època de les tisores, compra't un ordinador i oblidat del paper.» «Això sí que no —contesta l'altre— no em compraré l'ordinador fins que em pugui connectar amb tots els bancs de dades del món». L'altre somriu. «Això ja és pot fer ara». I és cert, la demostració ve una mica més tard, una nit a Sabadell, a casa d'un savi de la informàtica.

En una habitació austera: un ordinador americà, un mòdem i un telèfon: totes les dades són a l'abast. Això sí, cal saber anglès i costa diners.

Un aparell anomenat mòdem

El mòdem és un aparell que adapta els senyals digitals emesos per l'ordinador a senyals telefònics. Aquest aparell s'ha de llogar a la Telefònica, que comunica l'ordinador amb el Servei de Transmissió Internacional de Dades —Servei TIDA—, el qual t'enllaça amb les xarxes telefòniques especialitzades en la transmissió de dades d'arreu del món. Així, en pocs segons, trucant al número especial del Servei, pots saber, per exemple, les cotitzacions de la borsa de Nova York, a través del banc de dades Nastock, del Canadà, o les darreres novetats en enginyeria aeronàutica, mitjançant la base de dades de la NASA. O qualsevol altra informació de qualsevol punt del planeta. De tot el món, sí, però no de l'Estat espanyol. La xarxa de transmissió de dades de la Telefònica —Iberpac— no està enllaçada a la xarxa TIDA, i només hi tenen accés les empreses adscrites.

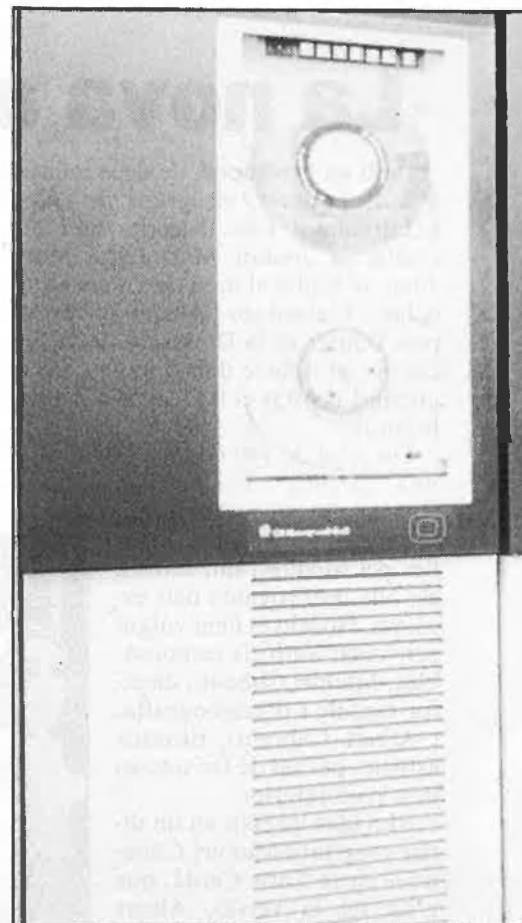
Dit això, la gran majoria dels bancs de dades i *hosts* —centres distribuïdors de bases de dades— es troben a

l'estranger, principalment als EUA. L'*host* més important, el més consultat a Europa, i concretament a Catalunya, és el Dialog, que es troba al Silicon Valley, a Palo Alto, Califòrnia, i agrupa unes dues-centes bases de diferents temàtiques.

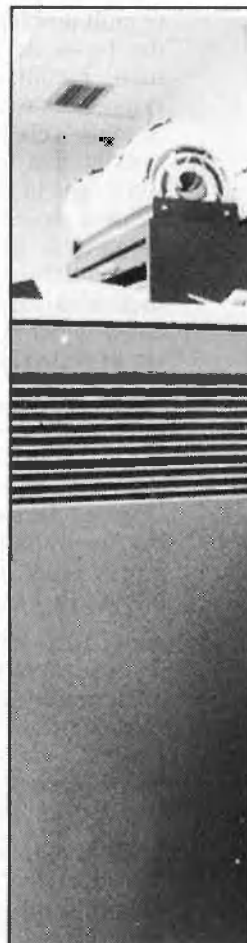
Un oceà d'informació

Els *hosts* americans són els únics que resulten rendibles, mentre que els europeus arrossegueu greus problemes econòmics. Per tal de resoldre'ls, l'any 1980 es creà Euronet, que agrupa vint-i-cinc distribuïdors de bancs de dades d'Europa. Elaborar una base o un banc de dades resulta molt car. Crear una base de dades informatitzada suposa tenir un equip de documentalistes que han de realitzar una lectura completa de cada text, cercant-ne els descriptors —paraula clau d'aquest text—, i fent la referència bibliogràfica i un resum dels articles més rellevants. Un equip d'informàtics passa aquesta informació a cintes magnètiques, que són el suport del banc de dades. Aquests fons han de ser constantment actualitzats.

Els bancs de dades, amb els seus milers de referències, constitueixen un oceà d'informació en el qual pots naufragar si no tens molt clar allò que

Baix, a l'esquerra, Maria Antònia Oliver, amb la seua nova Amstrad PLW 8256. A la dreta, sala de l'ordinador central de l'Institut d'Estudis Catalans. Dalt, Equip Informàtic del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya.

DOMÈNEC UMBERT

DOMÈNEC UMBERT

hi busques. Cal precisar molt els conceptes. Per exemple, si el que t'interessa saber són les aplicacions de l'energia solar en la construcció d'habitatges i cerques el descriptor «solar energy», t'apareixeran en pantalla milers de referències. Si, a més d'aquest descriptor, hi afegeixes «dwelling house» (habitatge), perdràs part de la informació sobre l'energia solar, però t'acostaràs més al que demanes.

Tot té el seu preu

Si fer una referència d'un document surt molt car, accedir-hi, també. La subscripció al servei TIDA costa 14.000 ptes. cada mes, a part el cost d'instal·lació del mòdem, que és de 10.000 ptes. Però, si tot té el seu preu, també tot té la seva trampa. Al mercat es poden trobar mòdems a partir de les 30.000 ptes., que estalvien tota quota.

No obstant això, amb l'entrada a la CEE, el mercat de la telemàtica —combinació d'informàtica i telecomunicacions— es liberalitzarà, ja que a Europa no es permet la monopolització en aquest terreny, com era el cas de l'Estat espanyol. Amb l'ingrés al Mercat Comú, també serà factible la integració a Euronet.

Centres de teledocumentació

L'accés als bancs de dades directament per telèfon, des del propi domicili, és, sens dubte, el camí més ràpid i el que s'imposarà en una imminent societat futura totalment informatitzada. Però aquest accés a través del propi terminal domèstic pressuposa uns coneixements que no sempre seran a l'abast de tothom. Sovint, també, no interessa un accés continuat als bancs de dades, sinó que aquest pot ser especialment útil en casos concrets com el del treball d'investigació que pot desenvolupar un departament universitari, una empresa, l'administració o un estudiant que ha de fer una tesi. Per això, hi ha els centres de teledocumentació, connectats amb diversos *hosts*, que realitzen el treball de recerca, previ a tota investigació.

En el nostre país aquests centres comencen a tenir una presència, si bé discreta, que s'ha de tenir present. Són molts els centres que ofereixen informació al públic i gratuïta. Hi ha, per exemple, el Servei de la Joventut de l'Ajuntament de Barcelona i el SIPAJ, igualment adreçat als joves, o el de la revista *Integral*, que ofereix informació sobre ecologia i naturis-

DOMÈNEC UMBERT

me. De forma similar, repartits per tot el Principat, es troben els punts d'Informació del Servei d'Informació, Documentació i Estudis de la Direcció General de la Joventut de la Generalitat, que han informatitzat les dades més puntuals: activitats d'estiu, premis...

També a València es pot recórrer de manera gratuïta a l'Institut de la Petita i Mitjana Indústria Valenciana —IMPIVA— a la seu de la Generalitat. O, també, al Centre de Documentació de la Caixa d'Estalvis d'Alacant i Múrcia, que té un servei multidisciplinar. Servei que es troba, també, a l'Hemeroteca Municipal de la Caixa d'Estalvis de Tarragona.

Passar llista d'aquests centres no és possible, perquè, si bé encara n'hi ha pocs, comencen a ser molts els embrions de futurs grans centres de teledocumentació, sobretot en el camp científic, empresarial i universitari.

El Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya

El Centre de Teledocumentació més important, connectat amb vint *hosts* i amb accés «on line» a un total de sis-centes bases, és el del Consorci

Secció de Patrimoni Bibliogràfic de la Generalitat.

d'Informació i Documentació de Catalunya-CIDC. Fundat l'any 1969, és el més antic de Catalunya i, també, de tot l'estat, on s'han preparat la majoria de professionals que treballen en altres centres. A més, el CIDC ha creat els seus propis bancs de dades. Malgrat que suposen una eina quasi indispensable per a actualitzar-

se en la pròpia especialitat i de gran ajut per al progrés de la nostra crònicament endarrerida investigació, els centres de teledocumentació reben molt poques consultes. Al Consorci, no passen de cinquanta al mes. Hi consulten principalment les empreses, seguides en percentatges igualats per les universitats i l'administració, i d'un escassíssim nombre de particulars.

S'hi pot objectar que la teledocumentació resulta cara —una sola consulta oscil·la entre les dues i les vint mil pessetes—, però sense destacar aquest fet potser l'obstacle principal és el desconeixement d'aquests nous sistemes de documentació, poc estesos al nostre país.

«Actualment —ens explica Joan Bravo, Director de Documentació del CIDC— hi ha, concretament al Principat, uns seixanta serveis de teledocumentació, una xifra modesta a nivell internacional, però no tant si ho comparem amb el total estatal, on hi ha, globalment, uns cent seixanta centres.»

«Més problemàtica resulta —comenta encara Joan Bravo— la creació de bases de dades pròpies, de les quals funcionen molt poques i, quasi totes, amb greus dificultats d'actualització, ja que no hi ha un pla de producció de *bids*, com tampoc un pla de documentació al nivell d'altres països. I la dificultat de fons rau en el fet que, ara com ara, és més fàcil l'accés a bancs de dades estrangers que als de l'estat, perquè les xarxes que ofereix la Companyia Telefònica faciliten més l'ús de la informació exterior que la de l'estat.»

Pel que fa al futur de la teledocumentació i la producció de bases de dades als Països Catalans, dependrà —ens diu Joan Bravo— del fet que es creï un distribuïdor —*host*— que alliberi els productors d'aquesta tasca, i també que la Telefònica instal·li un servei d'accés comparable al d'altres països i que les comunitats autònomes a les quals s'han transferit competències sobre aquesta matèria defineixin un pla d'acció que s'hauria de coordinar amb el Pla d'Informació i Documentació que de fa temps està elaborant l'administració central».

La teledocumentació és una de les branques amb més aplicacions de la telemàtica, la qual possibilita altres sistemes de comunicació, com ara el correu electrònic, la fotocòpia a distància o facsímil i els diners magnètics. La teledocumentació ja és un fet, ara només cal fer-la servir. □

Centres de teledocumentació públics dels Països Catalans

- **HEMEROTECA DE TARRAGONA.**
Tel. (977) 22 47 63. Consultes científiques i d'hemeroteca.
Hosts: Baratz, ESA, Dialog, Dimdi. Velocitat: 300 baud.
- **CAMBRA DE COMERÇ, INDÚSTRIA I NAVEGACIÓ. COCIN. (Tarragona)**
Centre d'Informació i Documentació de Tarragona.
Tel. (977) 21 96 76/77. Multidisciplinar.
Hosts: servei Sòcrates, per CIDC. Velocitat: 300 baud.
- **GRUPO DE SERVICIOS COMERCIO INTERNACIONAL, S. A. (Barcelona).**
Tel. (93) 201 71 33. Economia. Comerç internacional.
Hosts: Dialog, Datastar, G-Cam. Baratz. Velocitat: 300 baud.
- **CONSORCI D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ DE CATALUNYA (Bar.)**
Tel. (93) 321 80 00. Economia i estadística. Assessorament en la creació de serveis de documentació.
Hosts: Baratz, Belindis, Blaise, BNDO, CISI, Datacentralen, Datastar, Dialog, Dimdi, ECHO, ESA, Finsbury, GCAM, IAEA, Infoline, INKA, IP Sharp, SDC, Télésystèmes, Ibertex. Velocitat: 300 baud.
- **ESCUELA SUPERIOR DE ADMINISTRACIÓN Y DIRECCIÓN DE EMPRESAS (Barcelona).**
Tel. (93) 203 78 00. Gestió empresarial.
Hosts: Dialog, Baratz, ESA, GCAM, Télésystèmes, Datastar. Velocitat: 300 baud.
- **INSTITUTO DE ESTUDIOS NORTEAMERICANOS (Barcelona).**
Tel. (93) 209 27 11/209 20 11. Humanitats, Ciències Socials, Educació, Premsa.
Hosts: Dialog. Velocitat: 300 baud.
- **CAIXA D'ESTALVIS D'ALACANT I MÚRCIA. CEDOCAM (Alacant).**
Tel. (965) 21 00 55. Multidisciplinar.
Hosts: Baratz, Dialog, ESA. Velocitat: 300 baud.
- **CENTRO DE DOCUMENTACION E INFORMATICA BIOMEDICA. CEDIB (València).**
Tel. (96) 369 04 00/369 24 66. Ciències biomèdiques, agricultura i alimentació.
Hosts: Dialog, Esa, NLM, Télésystèmes, G-CAM. Velocitat: 1200 baud.